

Frost i hænder og fødder kan bades med afkog af tørret lucerne (12).

LITTERATUR: (1) 677 1758,41,43,108 jf. 146 2, 1758,307ff og 4,1760,105ff; 43 1,1780,81,89-92; (2) 728c 1,1763,542 og 3,1767,382; (3) 57 2,242; (4) 688 2,74 jf. 331 16,24ff; (5) 667 8,1805,87f; (6) 398 1806,694f og 1821,790; (7) 345 1844,99; 331 32-35 jf. 512 10,1877,495-97; (8) 512 16,1883,106; 510 5, 304; (9) 191 2,284; Johs. H. Sylvest, Lucernen. 1924; 183 1,1941,369; 508 1,1947,9; 304 228f; 599b 2,78f; (10) 150 nr. 9,1947; (11) 107 1946; (12) 511 nr. 2,1947.

Bukkehorn, *Trigonella foenumgraecum*

20-40 cm høj stærktlugtende plante med langstilkede 3-fingrede blade; de oftest enkeltvis gullige blomster udvikler indtil 6-12 cm lange segl- eller hornformet buede bælg med hver 10-20 flade og meget hårde frø. Hjemmehørende ved Middelhavet eller i det sydvestlige Asien; forhen dyrket som lægeplante, hos os nu kun kendt som apotekerdroge.

Bukkehorn 1696ff skyldes den ramme lugt og bælgens form, jf. *kohornskløver* 1843; *græsk hø* o. 1530-1768, det før-linnéiske navn *Foenugraecum* er »fordansket« på talrige måder: *fenugrek*, *finigrek*, *fønugræk*, *filigrekum* etc., *tilligrek* omtydnet til telegraf (-frø).

LITTERATUR: 689 2,733f.

LÆGEMIDLER

Et pulver af planten indgår i drik for hjertesmerter, knust i vin mod vattersot; olieafkog drikkes for hoste (begyndelsen af 1400-t; 1). Henrik Smid 1546ff (2): frøene blødgør bylder, stiller ind- og udvortes smerter, afkog i honningvand drikkes for smerter i alle lemmer, vandafkog tjener til badning af hovedet mod skurv, skæl, det får håret til at vokse; tampon vædet dermed og anbragt i vagina åbner den tillukkede og hævede livmoder, eller patienten skal tage dampbad siddende over afkoget; samme lægekraft har den grønne plante. Dampbadet anbefales også mod forstoppelse. Frøene bruges i klyster mod tarmvrid, blandes med salpeter og eddike til plaster på hård milt, frøene stiller alle hævelser.

Simon Paulli 1648, 235: frøene er kendt som lægedom i hele Europa, så »tit og ofte brugt, at

Bukkehorn, hvis navn er afledt af bælgens hornlignende form. Simon Paulli: Flora Danica, 1648.

der næppe bliver gjort et omslag til at lindre smerte og pine og ej heller noget klyster ... til at stille mavens ve og smerte, som dette frø ikke kommer i og bliver kogt tillige med andre ingredienser«, man kan trygt bruge frøene »i hid-sigheder, som dog ikke har taget for megen overhånd«. Svamp eller klud vædet med dekokt af planten lægges på øjenbrynene for at læge øjnene, og på blå mærker i ansigtet.

Frøene anføres i farmakopeen 1772; de sælges på mange apoteker.

Bukkehornspulver m.m. indtages i øl mod angst og fortvivelse, når man er ved at gå fra forstanden (3).

Frø af bukkehorn og fem andre vegetabilia bruges til omslag for blæresten (o. 1720; 4), te af frøene drikkes mod urinvejslidelser (5) og knust bukkehorn og honning i varmt vand for kolik, det renser maven og stiller smerterne (6). Pulveriserede frø af bukkehorn og hør indtaget med honning regulerer fordøjelsen; planten

modvirker galdesten og kirtelsygdomme (7), den betragtes som styrkende og appetitvækkende, kan anvendes som drik eller omslag for hæmoroïder (8). Er knust en bestanddel af plaster på kvindens brystknuder og af eddikeafkog til badning af knuder efter stød og slag (9). Te af frøene læger skinnebessår (10) og bylder (11); hovedbunden bades hermed mod skæl og for at fremme hårvæksten (o. 1830; 12).

Heste med krop og ondartet hoste indgives bukkehorn og bomolie i mælk (VJylland 1812; 13); frøene har været meget anvendt for hestens kværke (14), med foderet indgives pulveriserede bukkehornsfrø, knust alantrod og salmiak (15). Bukkehorn indgår i dyrlægens katarrpulver (16).

Løber mælken sammen (koagulerer), skal koen straks efter malkningen have et brændevinsudtræk af planten, mælken giver også bedre fløde (12).

LITTERATUR: (1) 15 39,44,70; (2) 841 1577,77; (3) 488o 221; (4) 488o 271; (5) 671 nr. 3,1957; (6) 488o 151; (7) 262 18/10 1944; 671 nr. 3,1957; (8) 407 nr. 34,1950; (9) 488o 225,237; (10) 107 1950; (11) 671 nr. 3,1957; (12) 273 182,200; (13) 57c 3,86; (14) 83 46f; (15) 183 1,1919,545; (16) 510 1,331.

ANDEN ANVENDELSE

Bukkehorn var bestanddel af et rævelokkemiddel (1).

Planten blev 1803 forsøgsdyrket som foderplante i Veterinærskolens have på Amager; heste åd den med begærlighed som hø eller hakelse, kørerne kunne tilvænnnes, de fik større ædelyst, men mælken afsmag (2).

Pigerne bruger et udtræk af frøene til at glatte håret med (1648; 3).

LITTERATUR: (1) 328f 2,114; (2) 667 9,1806,253-59; (3) 697 42.

Stenkløver, *Melilotus*

HØJ STENKLØVER, *Melilotus altissimus*, bliver meterhøj med (juli-september) lange klaser af små gule blomster. Hyppig langs veje, på marker og strandbredder. Hele planten er stærktlugtende. Kun denne art var kendt i Danmark i 1500-1700- og første halvdel af 1800-t.

MARK-STENKLØVER, *Melilotus officinalis*, er noget lavere (30-60 cm) med mindre bleggule

Stenkløver. (Es).

blomster; ret almindelig på græsmarker, efter 1850 indslæbt med udenlandsk frø.

HVID STENKLØVER, *Melilotus albus*, ligner høj stenkløver, men har hvide og mere tætte blomsterklaser. Hist og her ved veje, omkring byer.

Stenkløver 1648ff gror gerne på stenede lokaliteter og bladene ligner kløverens. *Melilot* o. 1450-1775, *amur* o. 1530-1821, også om andre vellugtende planter, vel fra fransk herbe d'amour 'kærlighedsurt' og/eller omtydet af ambre (ambra); *skovkløver* 1672, *meloten* 1672-o. 1870, *honningkløver* 1768-1888, blomsterne honningrige og sødtduftende, jf. slægtnavnet *Melilotus* af græsk meli (lat. mel) = honning og lotus = kløver; *gedekløver* 1793 på grund af lugten, *melotenkløver* 1796-1877, Bornholm o. 1900, *Bokharakløver* 1924 avlet i og importeret fra Bokhara (Buchara) i Uzbekistan USSR; *kattepis Møn*.

LITTERATUR: 689 2,49-51.